Európsky parlament
2019-2024

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2022/0401(APP)

23.2.2024

***

NÁVRH ODPORÚČANIA

k návrhu smernice Rady o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, rovnakého zaobchádzania s osobami v oblasti zamestnania a povolania bez ohľadu na ich náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu, rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi v otázkach sociálneho zabezpečenia, ako aj pri prístupe k tovaru a službám a pri dodávaní tovaru a poskytovaní služieb a o zmene smerníc 2000/43/ES a 2004/113/ES
(10788/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Spravodajkyňa: Sirpa Pietikäinen

PR_APP

Označenie postupov

*	Konzultácia
***	Súhlas
***I	Riadny legislatívny postup (prvé čítanie)
***II	Riadny legislatívny postup (druhé čítanie)
***III	Riadny legislatívny postup (tretie čítanie)

(Typ postupu závisí od právneho základu navrhnutého v návrhu aktu.)

OBSAH

strana

NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU.....5

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....6

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI INFORMÁCIE.....9

NÁVRH LEGISLATÍVNEHO UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o návrhu smernice Rady o normách pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, rovnakého zaobchádzania s osobami v oblasti zamestnania a povolania bez ohľadu na ich náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu, rovnakého zaobchádzania so ženami a s mužmi v otázkach sociálneho zabezpečenia, ako aj pri prístupe k tovaru a službám a pri dodávaní tovaru a poskytovaní služieb a o zmene smerníc 2000/43/ES a 2004/113/ES (10788/1/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

(Mimoriadny legislatívny postup – súhlas)

Európsky parlament,

– so zreteľom na návrh smernice Rady (10788/1/2023),

– so zreteľom na žiadosť o udelenie súhlasu, ktorú Rada predložila v súlade s článkom 19 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (C9-0031/2024),

– so zreteľom na článok 105 ods. 1 a 4 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na odporúčanie Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A9-0000/2024),

1. udeľuje súhlas s návrhom smernice Rady;

2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila túto pozíciu Rade, Komisii a národným parlamentom.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Vnútroštátne subjekty pre rovnaké zaobchádzanie sú verejné organizácie, ktoré podporujú rovnaké zaobchádzanie v každom členskom štáte Európskej únie tak, že poskytujú nezávislú pomoc obetiam diskriminácie, konajú v mene obetí alebo zastupujú obete na súde, vykonávajú nezávislé prieskumy a vyšetrovania, zverejňujú nezávislé správy, zhromažďujú údaje, zvyšujú informovanosť a vydávajú odporúčania k otázkam týkajúcim sa diskriminácie. Zo zákona sa vyžaduje, aby tak urobili v prípade diskriminácie z akýchkoľvek dôvodov vymedzených v článku 19 ZFEÚ vrátane pohlavia, rasy a etnickej príslušnosti, veku, sexuálnej orientácie, náboženstva alebo viery a zdravotného postihnutia. Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie to musia robiť aj v prípade viacnásobnej a prierezovej diskriminácie. S cieľom reagovať na vývoj spoločnosti a dosiahnuť súlad s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie sa rozsah pôsobnosti zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami nesmie obmedzovať len na diskrimináciu založenú na skutočnosti, že niekto je jedného alebo druhého pohlavia. Preto by sa mala zohľadniť aj prierezová a viacnásobná diskriminácia.

Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie sú hlavnými aktérmi antidiskriminačného úsilia v EÚ a ich schopnosti pomáhať obetiam diskriminácie a podporovať antidiskrimináciu v EÚ treba posilňovať a podporovať. Hodnoty Európskej únie, medzi ktoré patrí rovnosť, sa môžu skutočne naplniť len vtedy, ak sa budú riadne uplatňovať v praxi. Preto je táto smernica dôležitá – prispieva k vykonávaniu cieľov zmlúv nielen teoreticky, ale aj v praxi.

Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie sú vzhľadom na svoje osobitné úlohy zapojené aj do záležitostí súvisiacich s pracoviskom. V tejto konkrétnej situácii by subjekty pre rovnaké zaobchádzanie mali vždy rešpektovať autonómiu, právomoci a výsady sociálnych partnerov, ako aj uznané právomoci všetkých príslušných orgánov štátnej správy vrátane inšpektorátov práce, vnútroštátnych súdov a/alebo zákonom stanovených súdov v súlade s vnútroštátnym právom a postupmi.

Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie sa prvýkrát stanovili v smernici o rasovej rovnosti (2000/43/ES). Nasledujúcimi tromi smernicami o rovnosti boli subjekty pre rovnaké zaobchádzanie poverené vo svojej príslušnej oblasti rovnakým poslaním: smernicou o rodovej rovnosti v oblasti tovaru a služieb (2004/113/ES), smernicou o rodovej rovnosti v oblasti zamestnania (2006/54/ES) a smernicou o rodovej rovnosti v oblasti samostatnej zárobkovej činnosti (2010/41/EÚ).

V roku 2018 Komisia vydala kladné odporúčanie k záväzným normám pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie, v ktorom členským štátom odporučila súbor opatrení na zlepšenie nezávislosti a účinnosti ich príslušných subjektov pre rovnaké zaobchádzanie, najmä pokiaľ ide o ich schopnosť zabezpečiť, aby všetci diskriminovaní jednotlivci a skupiny mohli v plnej miere uplatňovať svoje práva.

Napriek tomuto úsiliu však existujúce právne predpisy a odporúčanie z roku 2018 nezabezpečili dostatočné zdroje a nástroje ani nevytvorili pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie ideálne fungujúce prostredie. Väčšina problémov, ktorými sa odporúčanie z roku 2018 zaoberalo, stále nie je vyriešená. Okrem toho sa podmienky účinného fungovania subjektov pre rovnaké zaobchádzanie medzi jednotlivými členskými štátmi výrazne líšia. V dôsledku toho je úroveň ochrany občanov v Európe pred diskrimináciou rozdielna,

asymetrická a nekonzistentná. Nie každý je chránený na rovnakej úrovni. To treba rýchlo napraviť a zabezpečiť transparentnosť rozdielov v úrovni ochrany medzi skupinami ľudí v rôznych členských štátoch.

Na dosiahnutie tohto cieľa sú potrebné prísne minimálne normy pre subjekty pre rovnaké zaobchádzanie. Základom dobre fungujúcich subjektov pre rovnaké zaobchádzanie v demokratických štátoch je ich nezávislosť. Samotné subjekty pre rovnaké zaobchádzanie ani ich zamestnanci nesmú byť vystavení nijakému vonkajšiemu zasahovaniu, čo treba zabezpečiť všetkými možnými zárukami. Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie musia byť schopné vykonávať svoju činnosť skutočne nezávisle. Preto by sa im mali zaručiť primerané finančné prostriedky zodpovedajúce rozsahu a povahe úloh subjektu pre rovnaké zaobchádzanie, čo sa však v skutočnosti vždy nedarí. Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie by nikdy nemali čeliť tej istej poľutovaniahodnej situácii, s ktorou sa stretávajú napríklad Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) a niekoľko ďalších agentúr, konkrétne s nedostatkom zamestnancov a zdrojov, s rastúcim pracovným zaťažením ako aj požiadavkami v oblasti výskumu.

Účinný subjekt pre rovnaké zaobchádzanie má súdne právomoci. V niektorých členských štátoch EÚ subjekty pre rovnaké zaobchádzanie v súčasnosti nemajú právo vystupovať v súdnych konaniach. Subjekty pre rovnaké zaobchádzanie by mali mať právo vystupovať ako účastník súdneho konania, predkladať súdu pripomienky alebo začať konanie či sa na ňom zúčastňovať v mene alebo na podporu jednej alebo viacerých obetí.

Nie všetky prípady sa však dostanú na súd a ani by to nemalo tak byť. Členské štáty by mali v záujme rýchleho a finančne dostupného mimosúdneho riešenia sporov okrem toho dať stranám možnosť využiť alternatívne riešenie sporov, napríklad prostredníctvom zmierovacieho a mediačného postupu, ktorý môže viesť subjekt pre rovnaké zaobchádzanie alebo iný nezávislý špecializovaný subjekt bez prepojenia na orgány štátnej správy.

Monitorovanie má kľúčový význam pri zabezpečovaní toho, aby subjekty pre rovnaké zaobchádzanie skutočne využívali práva, ktoré im priznáva tento právny predpis. Komisia musí prostredníctvom vykonávacieho aktu zostaviť zoznam spoločných ukazovateľov monitorovania. Pri tejto práci by mala úzko spolupracovať s ostatnými príslušnými inštitútmi. Komisia musí tiež pravidelne hodnotiť situáciu v oblasti diskriminácie v každom členskom štáte.

Rovnako ako vo všetkých oblastiach politiky je spolupráca kľúčová. Členské štáty musia zabezpečiť, aby subjekty pre rovnaké zaobchádzanie mali k dispozícii primerané mechanizmy na spoluprácu s inými subjektmi pre rovnaké zaobchádzanie v tom istom členskom štáte a s príslušnými verejnými a súkromnými subjektmi vrátane organizácií občianskej spoločnosti na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj v iných členských štátoch a na úrovni Únie a medzinárodnej úrovni. Miestne samosprávy by mali mať možnosť obrátiť sa na subjekty pre rovnaké zaobchádzanie, keď sa stretnú s príkladmi diskriminácie na vnútroštátnej úrovni, a subjekty pre rovnaké zaobchádzanie by rovnako mali mať právo spolupracovať s inštitútom EIGE, agentúrou EÚ pre základné práva (FRA) či sieťou Equinet, ako aj so sociálnymi partnermi a inšpektorátmi práce.

Občania na našom kontinente príliš často vidia, ako sa ich základné ľudské práva prehliadajú a nerešpektujú. Vďaka tomuto legislatívnemu návrhu a minimálnym normám, ktoré sú v ňom

stanovené, budú môcť ľudia vo všetkých členských štátoch požívať vyššiu úroveň ochrany pred diskrimináciou. Členské štáty môžu zároveň uplatňovať alebo zavádzať zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia, ktoré sú priaznivejšie ako minimálne normy stanovené v tejto smernici. Nemožno vyčkávať – úspech tohto právneho predpisu je kľúčom k zachovaniu základných hodnôt EÚ.

PRÍLOHA: SUBJEKTY ALEBO OSOBY, KTORÉ SPRAVODAJKYNI POSKYTLI INFORMÁCIE

V súlade s článkom 8 prílohy I k rokovaciemu poriadku spravodajkyňa vyhlasuje, že počas prípravy návrhu správy jej poskytli informácie tieto subjekty alebo osoby:

Subjekt a/alebo osoba
European Confederation of Independent Trade Unions
European Disability Forum
European Network of Equality Bodies
Finnish Ombudsman for Equality

Vypracovanie uvedeného zoznamu je vo výlučnej zodpovednosti spravodajkyne.